

სტრიული ზონების საკითხზე ერთმნიშვნელოვანი პოზიცია არ არსებობს. ერთის მხრივ, ქვეყანაში ეკონომიკური და საგადასახადო გარემო საკმაოდ ლიბერალურია. ამდენად, თავისუფალი ინდუსტრიული ზონებისათვის დამახასიათებელმა დამატებითმა შეღავათებმა ინვესტორებს დამატებითი სტიმულები უნდა შეუქმნას. მეორეს მხრივ, დღეს მოქმედმა ფოთისა და ქუთაისის თავისუფალმა ინდუსტრიულმა ზონებმა ასეთი სტიმულების შექმნა ვერ შესძლეს. თუმცა, ფოთის თავისუფალი ინდუსტრიული ზონის მმართველმა კომპანიამ RAKIA Georgia-მ კონფიდენციალურ პირობებში დაიწყო ზონის მართვის მოდელის ცვლილებაზე მუშაობა, ხოლო 2015 წლის გაზაფხულზე ქუთაისთან ჩინელების მიერ ახალი — „ჰუალინგის“ თავისუფალი ინდუსტრიული ზონის შექმნა დაიწყო. ამავე დროს, ზონების არსებობის ეჭვქვეშ დაყენება, როგორც ამას ზოგიერთი ექსპერტი ცდილობს არ მიგვაჩნია სწორად. პირიქით, მათი ეფექტიანობის გაზრდა საესებით შესაძლებელია საქართველოს მთავრობის ინსტიტუციური და საკანონმდებლო ხელშეწყობით.

ეკონომიკის სფეროს ექსპერტების მიერ დადგენილია, რომ საქართველოსთვის იდეალურია ყველა სახის ინვესტიცია, მაგრამ მათ შორის პრიორიტეტული უნდა იყოს ე.წ. „კუმულატიური ეკონომიკის“ დამახასიათებელი მაღალტექნოლოგიური, ცოდნაზე დამყარებული ტელესაკომუნიკაციო დარგების განვითარება. კერძოდ, რეამ ისტ-ში უნდა იყვნენ ისეთი ექსპორტზე ორიენტირებული სტრუქტურები, როგორებიცაა: Apple, Henkel, Tesla, HP, Google, Facebook, Intel, სხვადასხვა სახის ვენჩურული კომპანიები და ა.შ. ამასთან გასათვალისწინებელია, რომ მსოფლიოში დღეს არსებული თავისუფალი ინდუსტრიული ზონების (თიზ) უმრავლესობა შეიქმნა სწორედ ექსპორტის ხელშეწყობისთვის (Export Processing Zones).

ამიტომ მიგვაჩნია, რომ შესაბამისი ცვლილებები უნდა შევიდეს საქართველოს კანონში „თავისუფალი ინდუსტრიული ზონების შესახებ“. კერძოდ, უნდა შეიცვალოს:

„მუხლი 3. პუნქტი 3. თავისუფალი ინდუსტრიული ზონა განსაზღვრული ვადით გამოიყოფა ეკონომიკური საქმიანობისათვის და მის ფარგლებში პირები ექვემდებარებიან სპეციალურ ეკონომიკურ და სამართლებრივ რეჟიმს, რომელიც დადგენილია ამ კანონით.“

საჭიროა დაზუსტდეს, რომ „...ინდუსტრიული ზონა განსაზღვრული ვადით, მაგრამ არა-

ნაკლებ 5 წლით, გამოიყოფა...“. ინვესტორმა უნდა იცოდეს, რომ იმ დროს მოქმედი პარლამენტის მაქსიმალური ვადის – 4 წლის განმავლობაში, რაიმე ცვლილება მოსალოდნელი არ არის და მთავრობა არ გააუქმებს ზონას სახელმწიფო ვალის, პენსიების ან სხვა რაიმე ვალდებულებების წარმოქმნის შემთხვევაში.

ასევე, საჭიროა აღნიშნული კანონის მე-9 მუხლს („გადასახადები თავისუფალ ინდუსტრიულ ზონაში“) დაემატოს პუნქტი აქციზური საქონლის საქართველოს ტერიტორიიდან ზონაში შეტანისას აქციზის გადასახადიდან საბანკო გარანტიის ქვეშ გათავისუფლების შესახებ, როგორც ეს მსოფლიოში მოქმედი ზონების უმრავლესობაშია.

საქმე ისაა, რომ წელს ადგილობრივ მწარმოებლებს სერიოზული პრობლემა შეექმნათ თამბაქოს ნაწარმზე, ლუდზე და ალკოჰოლურ სასმელებზე აქციზის განაკვეთების გაზრდის გამო. ასევე, მართალია 2012 წლიდან იმპორტული და ადგილობრივი საკონიაკე სპირტი აქციზის გადასახადით იმ შემთხვევაში აღარ იბეგრება, თუ მწარმოებელი სპირტს აქციზური ალკოჰოლური სასმელების მწარმოებელ კომპანიას აწვდის, მაგრამ 2015 წლის დასაწყისიდან აქციზის განაკვეთი გაორმაგდა მზა ალკოჰოლზე. ანუ სპირტზე აქციზის მოხსნით 2012 წელს მიღებული შეღავათი, 2015 წლის 1 იანვრიდან, მზა პრდუქციის დაბეგვრის „ტვირთით დამძიმდა“.

ინდუსტრიულ ზონაში აქციზის შეღავათით, აქ მომავალში აგებული კონიაკის ქარხნები მიიღებენ უაქციზო სპირტს, რომლითაც აწარმოებენ იაფ კონიაკს. ამით ისარგებლებენ არა მარტო ადგილობრივი, არამედ ჩრდილოეთ-კავკასიელი, სომეხი და აზერბაიჯანელი კონიაკის სპირტის მწარმოებლებიც.

ეს შეღავათი განსაკუთრებით წაადგება ქუთაისის თიზ-ში მშენებარე ქართულ-ევგიპტური RESH-GEORGIA LTD-ის ყურძნის გადამამუშავებელ ქარხანას. ამ ინვესტორებმა უკვე 30 ჰექტარი ვენახი შეიძინეს კახეთში და არ გამორიცხავენ კონიაკის ჩამოსხმას.

იგივე შეიძლება ითქვას ლუდზეც. მაგალითად, კანონის „თავისუფალი ინდუსტრიული ზონების შესახებ“ მე-9 მუხლით თიზ-ში, ლუდის ჩამომსხმელი ქარხნის აგების შემთხვევაში, მართალია მას ეხსნება ნედლეულის (რომელიც ქართულ ლუდსაბარშებში თითქმის მთლიანად იმპორტულია) იმპორტის გადასახადი და იმპორტის დღგ, მაგრამ მისი პროდუქცია ა/წლის 1 მარტიდან გაზრდილი აქციზით იბეგრება,

რაც ამცირებს მის კონკურენტუნარიანობას საერთაშორისო ბაზრებზე.

ამრიგად, თიზ-ში შეტანილ აქციზურ პროდუქციაზე აქციზის გაუქმებით იქ საქართველოსთვის მნიშვნელოვანი საექსპორტო პროდუქციის – კონიაკისა და ლუდის ჩამომსხმელი ქარხნები განლაგდებიან, რაც ამ ზონებში ბიზნესს „გამოაცოცხლებს“.

გადასახედია ასევე ზემოაღნიშნული კანონის მუხლი 7. პუნქტი 4, რომლითაც „...თავისუფალ ინდუსტრიულ ზონაში დაუშვებელია შენობის საცხოვრებლად გამოყენება.“ მსოფლიოში არსებულ წარმატებულ ზონებში, მაგალითად, ემირატების „ჯაბელ ალიში“ (Jafza) ინვესტორს შეუძლია აირჩიოს ზონაში არსებული 9 ათასამდე სასტუმრო ნომრიდან ერთ-ერთი. ანალოგიურადაა მდგომარეობა ჩინეთის ზონებშიც. ამიტომ, ჩვენს ზონებში ცხოვრების აკრძალვა არ მიგვიჩნია სწორად.

საჭიროა, რომ თიზ-ების საქმიანობა ევროკავშირი-საქართველოს DCFTA-ის განხორციელებას დაექვემდებაროს. ამ მიზნით საჭიროა:

პირველ რიგში, საქართველო-ევროკავშირის სავიზო ლიბერალიზაციამდე ამ ზონებში გაუქმდეს ევროკავშირთან სავიზო აკრძალვები და შრომითი მიგრაციის შეზღუდვა. ეს გამორიცხავს თიზ-ში ყოველგვარი ნახევრადლეგალური საქმიანობის შესაძლებლობას;

მეორე, ზონაში არ უნდა გავრცელდეს საქართველოს კანონით „ლიცენზირებისა და ნებართვების შესახებ“ დანესებული ისეთი შეზღუდვები, როგორებიცაა:

„მუხლი 24.

.....

23. მშენებლობის (გარდა განსაკუთრებული მნიშვნელობის, რადიაციული ან ბირთვული ობიექტების მშენებლობისა) ნებართვა.

26. ადგილობრივი საქალაქო რეგულარული სამგზავრო გადაყვანის ნებართვა.

29. საქართველოს საერთაშორისო ხელშეკრულებით დადგენილი საერთაშორისო საავტომობილო სამგზავრო გადაყვანის ერთჯერადი და მრავალჯერადი ნებართვა. (22.02.2011. 4214 ამოქმედდეს 2011 წლის 1 ნოემბრიდან.)

30. საქართველოს საერთაშორისო ხელშეკრულებების საფუძველზე დადგენილი საერთაშორისო სატვირთო გადაზიდვის ერთჯერადი და მრავალჯერადი ნებართვა. (22.02.2011. 4214 ამოქმედდეს 2011 წლის 1 ნოემბრიდან.)

31. საქართველოს ტერიტორიიდან საერთაშორისო სატვირთო გადაზიდვის (საერთაშორისო ხელშეკრულების საფუძველზე დადგენი-

ლი კვოტის ზევით) ნებართვა, რომელსაც ახორციელებს უცხო ქვეყნის გადამზიდველი.

32. თავისუფალი ვაჭრობის პუნქტის საქმიანობის ნებართვა. (12.11.2010. 3806 ამოქმედდეს 2011 წლის 1 იანვრიდან)

33. საბაჟო საწყობის საქმიანობის ნებართვა. (27.03.2012. 5957)

53. გარე რეკლამის განთავსების ნებართვა. (5.12.2008 628)

54. სტაციონარული დანესებულების ნებართვა. (21.07.2010. 3550 ამოქმედდეს 2010 წლის 1 დეკემბრიდან.)

სასურველია, უახლოეს მომავალში ამ ტიპის საქმიანობებზე საქართველოს თიზ-ებში მოხდეს ევროკავშირის სტანდარტების და ტექნიკური პირობების გამოყენება.

მესამე, ზონაში არსებულ სამეურნეო სუბიექტებს შორის სადავო საკითხები უნდა გადაწყდეს ევროპის სამართლებრივი ნორმების საფუძველზე.

ზემოაღნიშნული ცვლილებების შემდეგ უნდა შეიქმნას „2020 წლამდე საქართველოში თავისუფალი (სპეციალური) ეკონომიკური ზონების და ინვესტირების სპეციალური რეჟიმის მქონე ტერიტორიების განვითარების პროგრამა“.

ზემოაღნიშნული ღონისძიებების შედეგად საქართველოში წარმოიქმნება რეგიონები, რომლებშიც: 1) კაპიტალს დააბანდებენ აზიის ქვეყნების ბიზნესმენები, რომლებიც ევროკავშირში გაიტანენ აქ აწყობილ პროდუქციას Made in Georgia-ს სერტიფიკატით; 2) საქართველო საშუალოვადიან პერსპექტივაში გახდება ევროპის კომპანიებისათვის ე.წ. „აუთსოურსინგით“, ანუ იაფი მუშახელით და სხვა რესურსებით ზონებში იაფი საქონლის წარმოების ადგილი; 3) სპეციალურმა და სავაჭრო ზონებმა ხელი უნდა შეუწყონ ინვესტიციების მოზიდვას საქართველოსთვის სტრატეგიულ, — ინფრასტრუქტურულ სექტორში.

ამ თვალსაზრისით, საინტერესოა ჩვენი რეგიონის ერთ-ერთი მსხვილი გეოპოლიტიკური აქტორის — ირანის გამოცდილება. სწორედ ამ ზონების დამსახურებაა ის, რომ 1992-დან 2009 წლამდე, ირანში განხორციელებულ 485 მსხვილ პროექტში მოზიდული იქნა 34.6 მლრდ დოლარი. ამ მაჩვენებლით 2010 წლისათვის, ეს ქვეყანა მსოფლიოში მეექვსე იყო.

ირანში ეკონომიკური ზონები საკმაოდ წარმატებით ფუნქციონირებენ ჯერ კიდევ გასული საუკუნის 70-იანი წლებიდან. მათგან ყველაზე წარმატებულია 6 თავისუფალი ვაჭრობისა (ან-

ზალი, ჩაბაჰარი, კიში, არვანდი, არაზი, ქეშმი, მაკუ) და 16 სპეციალური ეკონომიკური ზონა (ბუშერი, სარახსი, ლორესტანი და ა.შ.). დასავლეთის სანქციების მიუხედავად, მათში დასავლური კომპანიები ძირითადად ენერგეტიკულ პროექტებს ახორციელებენ. საერთაშორისო კომპანიებს ამ ზონებში იზიდავს ისეთი უპირატესობები, როგორებიცაა:

- 20 წლიანი საგადასახადო შეღავათები (2014 წლამდე ეს შეღავათები მხოლოდ 15 წელზე ვრცელდებოდა);
- ზონაში შესასვლელად არაა საჭირო არანაირი ვიზის აღება;
- შესაძლებელია პროდუქციის 100%-იანი უცხოური საკუთრება (ირანის დანარჩენ ტერიტორიაზე უცხოური კაპიტალით წარმოებული არ უნდა იყოს პროდუქციის 25% რომელიმე სექტორში ან 35% რომელიმე დარგში);
- მოქნილი დასაქმების რეგულაციები;
- მოქნილი საფინანსო-საბანკო სერვისები;
- ვრცელი საგარანტიო სამართლებრივი და დაცვის პაკეტი.

ყოველივე ზემოაღნიშნულის ფონზე, საინტერესოა ა/წლის 20 აგვისტოს აზერბაიჯანულ „ტრენდის“ საგენტოსთვის ირანის საინფორმაციო-საკომუნიკაციო ტექნოლოგიების მინისტრის, ორი ქვეყნის სამთავრობათაშორისო კომისიის თანათავმჯდომარის, მაჰმუდ ვაეზის ინტერვიუ. მან მიუთითა, რომ ირანი ითანამშრომლებს აზერბაიჯანთან ევროპაში „სამხრეთის გაზის დერეფნით“ აირის ტრანსპორტირებაში. ცნობილია, რომ „შაჰ-დენიზის“ გაზის დადასტურებული რეზერვები 1.2 ტრლნ კუბმეტრია და მისი ნაწილი არა მარტო აზიაში, არამედ ევროპაში რუსეთის ალტერნატიული გაზით ექსპორტისათვისაა გამიზნული. მ. ვაეზიმ ხაზი გაუსვა, რომ ირანის მთავრობის აზრით, აზერბაიჯანის გავლით „დერეფნით“ ევროპაში ირანული გაზიც შეიძლება გაიგზავნოს. მინისტრის ინფორმაციით, ასეთი თანამშრომლობა ორივე ქვეყნის ინტერესებშია.

ასეთი თანამშრომლობის კარგი მაგალითი, მინისტრის აზრით „სვოპის“ კონტრაქტია, რომლითაც აზერბაიჯანის ნახჭევანის ავტონომია ირანულ გაზს იღებს.

სულ მალე, 2014 წლის 20 სექტემბრის კონტრაქტით, „დერეფნის“ შემადგენელი საქართველოზე გამავალი „სამხრეთკავკასიური“, თურქეთში მშენებარე „ტრანსანატოლიური“ და საბერძნეთში დაპროექტებული „ტრანსადრიატიკული გაზსადენებით“, გათვალისწინებულია

წლიურად 16 მლრდ კუბმეტრი გაზის „შაჰ-დენიზი 2“-ს გაზის (10 მლრდ ევროკავშირისთვის, 6 მლრდ კუბმეტრი — თურქეთისთვის) ტრანზიტი, რასაც ყოველწლიურად ემატება „შაჰ-დენიზი 1“-ის 4-5 მლრდ კუბმეტრამდე გაზი.

თუ ანტი-ირანული სანქციების მოხსნის შემდეგ, აირის ზემოაღნიშნულ რაოდენობას დაემატება ირანული ბუნებრივი აირი, შესაძლოა „სამხრეთკავკასიური“ გაზსადენის წარმადობა (მაქსიმალური საპასპორტო სიმძლავრე — 25 მლრდ კუბმეტრია) საკმარისი აღარ აღმოჩნდეს. ამ შემთხვევაში არ არის გამორიცხული, რომ კვლავ დაისვას ბუნებრივი აირის საქართველოს შავი ზღვის სანაპიროზე დეგაზაციის (გათხევადების) და რუმინეთისა და უკრაინის რეგაზაციის ტერმინალებში ტანკერებით რეექსპორტის პროექტი. ე.ი. ამ ახალ პროექტს ექნება ე.წ. აგრის (აზერბაიჯანი-საქართველო-რუმინეთი-უნგრეთი) თხევადი გაზის პროექტის ახალი ფორმით „რეინკარნაციის“ შანსი. მაშასადამე, თუ ირანული გაზის ტრანსპორტირება აზერბაიჯანისა და საქართველოს გავლით გადანაცვდება, მაშინ სასურველი იქნება დეგაზაციის ტერმინალის შავი ზღვის სპეციალურ ინდუსტრიულ ზონაში შექმნა.

ინვესტირების ეფექტიანობის ზრდა კაპიტალიზაციით. ინვესტიციებზე საუბრისას ტრადიციულად უცხოურ პირდაპირ ან პორტფელურ ინვესტიციებს გულისხმობენ ხოლმე. მაგრამ არანაკლებ აქტუალურია შიდა ინვესტირებაც. კერძოდ, პოსტკომუნისტური რეფორმების შედეგად საქართველოში წარმოების ფაქტორების კაპიტალიზაციის დონე კვლავ მასობრივად დაბალია. ერთის მხრივ, სახელმწიფო საკუთრების მნიშვნელოვანი ნაწილის პრივატიზების მიუხედავად, ფასიანი ქაღალდების ბაზარი ოც წელზე მეტია განვითარების საწყის სტადიაზეა. მეორეს მხრივ, 400-ზე მეტი სახელმწიფო საწარმოს პრივატიზება, ლარის კურსის ვარდნის გამო, გადაუდებელი ამოცანაა. მათგან უმრავლესობა შპს-ს ორგანიზაციულ-სამართლებრივი ფორმის საწარმოა. ამასთან, მათ უმრავლესობაში პრივატიზებამდე საჭიროა რესტრუქტურის საშუალების ჩატარება, რაც საკმაო ფინანსურ დახარჯებთანაა დაკავშირებული.

საჭიროდ მიგვაჩნია მათი სააქციო საზოგადოებებად გარდაქმნა („მენარმეთა კანონით“ ეს შესაძლებელია). ამის შემდეგ, მათი აქციებით (51%-49% გაყოფით) უნდა შეიქმნას პოლდინგი „სახელმწიფო საწარმოები“. მისი სა-

წესდებო კაპიტალი ყველა სახელმწიფო საწარმოს აქციების 51%-იანი პაკეტებით შეივსება, საწარმოებს კი დარჩებათ 49% (იხ. სქემა). ჰოლდინგს ეყოლება სამეთვალყურეო საბჭო ეკონომიკური განვითარების, ფინანსთა მინისტრების, პარლამენტის ეკონომიკური პროფილის კომიტეტების ხელმძღვანელების და არასამთავრობოების შემადგენლობით.

აქციების გაყიდვა საფონდო ბირჟაზე. ჰოლდინგის აქციების გაყიდვისას საფონდო ბირჟაზე მოხდება მათი კოტირება, ანუ რეალური საბაზრო ღირებულების განსაზღვრა. — კაპიტალიზაცია აქციების გაყიდვიდან მიღებული ინვესტიცია არა ბიუჯეტში, არამედ ჰოლდინგის ანგარიშზე ჩაირიცხება, რითიც მოხდება ჰოლდინგში შემავალი გაჩერებული სახელმწიფო საწარმოების რესტრუქტურისა-ამუშავება. ამ აქციების საფონდო ბირჟაზე ყიდვა შესაძლებელი იქნება როგორც პირდაპირი ინვესტიციის, ისე არაპირდაპირი (საინვესტიციო ფონდების) და პორტფელური ინვესტიციების ფორმით. ჰოლდინგის სამეთვალყურეო საბჭო, რომელშიც ეკონომიკური განვითარებისა და ფინანსთა მინისტრები შედიან, გადაწყვეტს, თუ ჰოლდინგის რომელი საწარმოს რესტრუქტურირებაზე დაიხარჯება აქციების გაყიდვიდან მიღებული ამონაგები. აღნიშნულით მოხდება საქართველოს საბაზრო ეკონომიკაზე ტრანსფორმირების დასრულება, ქვეყნის ფინანსური სტაბილურობისა და მდგრადი ეკონომიკური ზრდის მიღწევა.

ამასთან, მსგავსი ეკონომიკური მეთოდები შესაძლოა ქვეყნის ტერიტორიული მთლიანობის აღდგენისათვისაც იქნას გამოყენებული. მაგალითად, რამდენიმე დღის წინ აფხაზეთის მარიონეტულმა მთავრობამ გამოაცხადა ქონების უცხოელებზე გასხვისების აკრძალვის შესაძლო გაუქმების შესახებ. თუ სოხუმში ეს გადაწყვეტილება იქნება მიღებული, მაშინ ტერიტორიული მთლიანობის აღდგენის შემთხვევაშიც კი, იქ დევნილთა დაბრუნება აზრს დაკარგავს, ვინაიდან მათი ქონება უკვე „კეთილსინდისიერი მყიდველების“ კერძო საკუთრება აღმოჩნდება. რა უნდა დაუფიქროს პირობა ამ მზაკვრულ გეგმას?

მიგვაჩნია, რომ უნდა გამოვიყენოთ 80-იანი წლების მიწურულს მომხდარი გერმანიის გაერთიანების გამოცდილება. კერძოდ, ყოფილი გდრ-ის ქონების პრივატიზებისათვის, მაშინდელი გფრ-ს დედაქალაქ ბონში შეიქმნა „გერმანიის რეუნიფიკაციის ფონდი“, რომელსაც ავსებდა ფიზიკური პირების შემოსავლის 1%-ის

სიდიდის გადასახადი გერმანიის 16-ივე მიწიდან. მისი ადმინისტრირება საშემოსავლო გადასახადის პარალელურად ხდებოდა. ამ ფონდის შექმნით გერმანელებმა შეძლეს ყოფილი გდრ-ის ქონების რესტრუქტურისა, მათი სააქციო საზოგადოებებად გარდაქმნა და შემდეგ აქციების პრივატიზება გერმანული ფასიანი ქაღალდების ბაზრის საშუალებით. მართალია, ამ ბაზარზე უცხოელებიც ოპერირებენ, მაგრამ აქციების უმეტესობა დასავლეთ გერმანულმა მძლავრმა კორპორაციებმა შეისყიდეს.

სასურველია, აფხაზეთის მარიონეტული რეჟიმის მიერ პრივატიზების დაწყების მომენტისათვის თბილისში უკვე არსებობდეს ამგვარი „რეუნიფიკაციის ფონდი“, რომელიც ოკუპირებულ ტერიტორიაზე არსებული ქონების პრივატიზებას ოფშორულ ზონებში დარეგისტრირებული იურიდიული პირების, საინვესტიციო ფონდების საშუალებით მოახდენს. აღნიშნული ფონდის ოპერირების მიზანი იმდენად პატრიოტულია, რომ სავარაუდოდ, მასში თანხას საქართველოს ყველა მოქალაქე უწყობა-ნოდ გადარიცხავს. ეს ოკუპირებულ ტერიტორიებზე არსებული ქონების უცხოელთა ხელში მოხვედრის ალბათობას მინიმუმამდე თუ არ დაიყვანს, მარიონეტულ რეჟიმს მასობრივი პრივატიზების დაწყებას მაინც გადააფიქრებინებს.

გამოყენებული ლიტერატურა:

1. Z. Garakanidze. Some problems of Investment Security in Georgia. Magazine `Bulletin #107, Strategic researches and development Centre~, March 2008.
2. Z. Garakanidze. Development of the diversified infrastructure with the purpose of extraction and transit of the Caspian Sea energy resources. Leaflet, ~Strategic researches and development Centre~, July 2007.
3. Z. Garakanidze. Security of the Transit Corridor in Georgia: Geo-economic Aspects; Georgian-European Policy and Legal Advice Centre, GEPLAC-Georgian Economic Trends, Tbilisi, 2007, I, II quarter www.geplac.org.
4. Natural gas Europe 2013, BP in Georgia: Interview with NeilDunn. viewed 21 June 2013 <<http://www.naturalgaseurope.com/interview-neil-dunn-bp-georgia-shah-deniz>>.
5. Euractiv 2013, Oettinger: Investment in building renovations is a priority. Viewed 31 May, 2013. <<http://www.euractiv.com/energy-efficiency/oettinger-investment-energy-effinews-513371?utm>>.
6. Rbc-daily 2013, Газпрому» аукнется «сланцевая революция», viewed 28 June 2013, <<http://rbcdaily.ru/tek/562949986687136~>.275>

7. Gazeta 2103, Российский бюджет испытали на сланцевый прорыв, viewed 20 May 2013, <http://www.gazeta.ru/business/2013/04/11/5252025.shtml>.
8. Валерштайн И. Глобализация или переходный период. Экономические стратегии.
9. Ukraine's Naftogaz stands on brink of bankruptcy By CATRINA STEWART and MARIA DANILOVA 03.05.09, Associated Press: <http://www.forbes.com/feeds/ap/2009/03/05/ap6130743.html>.
10. Eastweek. Issue 8 (158). 25 February, 2009. <http://www.osw.waw.pl/en/>.
11. http://www.oilvoice.com/n/Gazprom_Neft_Completes_the_Acquisition_of_51_of_NIS_Shares/442766d3.aspx.
12. Газета «Коммерсантъ» № 22/П(4077) от 09.02.2009.
13. <http://www.todayszaman.com/tz-web/yazarDetay.do?haberno=107964>.
14. http://www.iran.ru/rus/news_iran.php?act=news_by_id&n=1&news_id=56174.
15. <http://www.iea.org/textbase/nppdf/free/2000/blacksea2000.pdf>.
16. http://en.wikipedia.org/wiki/Iran-Armenia_Natural_Gas_Pipeline.

მმართველობითი გადაწყვეტილება და მასზე ზემოქმედი გარემო

ევგენი ბარათაშვილი — სტუ-ს პროფესორი
ირმა მახარაშვილი — სტუ-ს დოქტორანტი

რეზიუმე

სამეცნიერო და ტექნიკური პროცესი დაახლოვდა XVI-XVIII საუკუნეში, როდესაც მანუფაქტურული წარმოების, ვაჭრობის, ნაოსნობის განვითარება საჭიროებდა პრაქტიკული ამოცანების თეორიულ და ექსპერიმენტალურ გადაწყვეტილებებს. XVIII საუკუნის ბოლოს მეცნიერება და ტექნიკა საბოლოოდ დაახლოვდა. მას შემდეგ შესაძლებელია ვისაუბროთ ერთიან სამეცნიერო-ტექნიკურ პროგრესზე. შეზღუდული დროისა და ფინანსური რესურსების პირობებში, მაკრო და მიკროგარემოს გამოწვევებს ზრდის ფონზე, პროდუქტისა და მომსახურების შექმნის პროცესში განსაკუთრებულ როლს თამაშობს დაგეგმვა და სანარმოო პროცესების ოპტიმიზაცია. დაგეგმვის მძლავრ ინსტრუმენტს, გამოყენების სფეროში, რომელიც მოიცავს სრულ ინოვაციურ ციკლს, გვევლინება გადაწყვეტილების მიღების თეორიის მეთოდების გამოყენება.

საკვანძო სიტყვები: კოგნიტიური პროცესები, მმართველობითი გადაწყვეტილება, ქცევის უნივერსალურ ფორმა, დეკომპოზიციის პრობლემა, არადაპროგრამებული გადაწყვეტილებები, საჯარო პოლიტიკურ-მმართველობითი ციკლი.

Managerial Decision and Applicable Environment

Summary

Scientific and technical process become closer in XVI-XVIII century, when manufacturing production, trade, navigation practical tasks required to develop theoretical and experimental solutions. In XVIII century science and technology came closer. Since then possible to talk about a unified scientific and technical

progress. In the condition of Limited time and financial resources, product and service development process plays an essential role in the planning and optimization of manufacturing processes. Planning is a powerful tool, for use in the field, covering the full innovation cycle, stand as the decision-making theory methods.

Key Words: cognitive processes, managerial decision, the universal form of behavior, problem decomposition, nonprogrammer Solutions, a public policy and management cycle.

მმართველი გადაწყვეტილებას იღებს თანამდებობრივი მოვალეობის შესრულების მნიშვნელობის მიზანი ორგანიზაციაში არსებული ამოცანათა შესრულებისათვის მოძრაობა და მიზნისკენ სწრაფვაა.

ორგანიზაციაში მმართველობითი გადაწყვეტილება წარმოადგენს მმართველი სუბიექტის შემოქმედებით აქტს, კოლექტივის საქმიანობის განსაზღვრული პროგრამა, მინიმალური დანახარჯებით (შრომითი, მატერიალური, ფინანსური რესურსების) მიზნის მიღწევისათვის, მმართველი ობიექტის ფუნქციონირების პირობების ცოდნისა და აუცილებელი ინფორმაციის ანალიზის საფუძველზე.

გადაწყვეტილების მიღების პროცესის განხილვისას, მხედველობაში უნდა მივიღოთ ის, რომ სწორი გადაწყვეტილების მიღება ძნელი და რთულია. იგი, ასევე, ფსიქოლოგიური პროცესია. ადამიანთა ქცევა ყოველთვის ლოგიკური არ არის: მას ზოგჯერ გონება წარმართავს, ზოგჯერ — გრძნობა. ამდენად, გასაკვირი არ არის, რომ ხელმძღვანელის მიერ გადაწყვეტილების მისაღებად გამოყენებული ქმედებები ან სპონტანურია (გრძნობააყლილია), ან უმაღ-